

3. Давидов П. О. Тхеквондо ВТФ: історія і тенденції розвитку в Україні / П. О. Давидов, Н. В. Бачинська [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/28_NPM_2013/Istoria/1_145900.doc.htm.

4. Romanowska-Tolloczko A. Motivation and self-assessment among teenagers practicing Taekwondo – the far east martial art // A. Romanowska-Tolloczko, H. Dutkiewicz // Молода спортивна наука України: Зб. наук. праць з галузі фізичної культури і спорту: у 4-х томах. – Вип. 10. – Львів: НВФ «Українські технології», 2006. – Т. 2. – 2006. – С. 479–483.

5. Tokarski S. Sztuki walki – ruchowe formy ekspresji Filozofii Wschodu / S. Tokarski. – Szczecin: GLOB, 1989. – 228 с.

Калігасва О.П.

*заступник директора з навчально-виховної роботи,
Донецький обласний центр технічної творчості дітей та юнацтва*

ВИЯВЛЕННЯ І РОЗВИТОК ІНТЕРЕСІВ І ЗДІБНОСТЕЙ ВИХОВАНЦІВ В УМОВАХ ЗАКЛАДІВ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ЯК ОСНОВА ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

В умовах мінливого стану нашого суспільства, що супроводжується втратою традиційних орієнтирів, життєвий вибір учнівської молоді стає проблематичним, а для значної частини молоді закінчується зламом долі або вибором соціально хибного шляху. Серйозною перешкодою у самовдосконаленні молодої людини є не тільки зовнішні обставини, а й низький рівень її соціальної культури, відсутність необхідних знань, умінь будувати життя, визначати його мету з урахуванням своїх здібностей, соціальних і особистісних можливостей, здійснювати вибір життєвих пріоритетів у світі, що динамічно змінюється. Вирішення цієї проблеми значною мірою лягає на систему освіти в Україні. Приймаючи до уваги те, що більшість часу в середньому шкільному віці діти проводять в школі і провідною діяльністю цього віку є навчальна діяльність, стає очевидним, що вагомий внесок у розвиток особистості дитини, становлення її кругозору і світогляду, формування знань у сфері професійної діяльності, відводиться закладам позашкільної освіти. Саме тут діти мають змогу розвивати свої творчі здібності в різних напрямках роботи. На гурткових заняттях учні набувають навички роботи на верстатах, опановують різні методики і техніки виготовлення поробок. В подальшому ці навички можуть стати у нагоді при виборі майбутньої професії. Беручи до уваги Закон України «Про освіту», в якому наголошується, що позашкільна освіта та виховання є частиною структури освіти і спрямовуються на розвиток здібностей, талантів дітей, учнівської та студентської молоді, духовних запитів і потреб у професійному самовизначенні, можна дійти висновку, що заклади позашкільної освіти складають цінність у загальній системі освіти учнівської молоді. Цінність позашкільної освіти полягає в тому, що тут цілеспрямовано впливають на розвиток обдарованості, розкриття творчого потенціалу і стають для дітей школою самовдосконалення, місцем вибору життєвого шляху, накреслення особистісних планів і цілей, набуття досвіду їх здійснення. Позашкільна освіта займає особливе місце в системі освіти взагалі, бо вона не є обов'язковою. Діти за власним бажанням обирають той напрям роботи, який їм до вподоби. А задача керівника гуртка – допомогти дитині реалізувати свої творчі здібності, надихнути на пошук нових форм роботи, навчити дитину користуватися інструментами та обладнанням.

Система роботи закладів позашкільної освіти доводить, що реалізація творчого потенціалу дає поштовх для самовдосконалення та майбутнього професійного

вибору. Вивчаючи досвід роботи позашкільля, участь вихованців у заходах різних рівнів можна сформулювати наступні напрямки роботи, які можуть бути реалізовані в процесі гурткових занять:

- виховання мотивації особистості до пізнання і творчості;
- надання максимальних можливостей для вибору та реалізації індивідуальної траєкторії освіти, що буде визначальним у виборі майбутньої професійної діяльності;
- підвищення загальної культури життєдіяльності, яка сприяє зміцненню віри в себе, волі до творчості, цілісному загальному розвитку;
- розвиток як загальних, так і спеціальних здібностей (в тому числі підтримка обдарованості), залучення до різноманітних видів творчості.

На основі сформульованих напрямків роботи в гуртках можемо стверджувати про безперечну цінність гурткових занять в загальному становленні і розвитку особистості та окреслити можливості гуртків технічного спрямування в галузі творчого розвитку особистості та її професійного становлення. Розвиток дітей відбувається за напрямами позашкільньої освіти, окресленими в статті 12 розділу III Закону України «Про позашкільню освіту». Ми розглянемо науково-технічний і дослідницько-експериментальний напрями позашкільньої освіти, які забезпечують набуття дітьми та молоддю техніко-технологічних умінь та навичок, розширення наукового світогляду, підготовку до активної науково-дослідної роботи, створюють умови для творчого самовдосконалення та виявлення, розвитку і підтримки юних талантів та обдарувань. Реалізацію вищевказаних напрямів позашкільньої освіти на сучасному етапі її розвитку забезпечують гуртки технічного спрямування, які проводяться на базі центрів науково-технічної творчості. Під час роботи в гуртках названого профілю у вихованців поглиблюються професійно важливі загальнотехнічні знання та уміння, розвиток інтересу до сучасної науки, техніки та виробництва, формуються певні уміння по моделюванню і конструюванню, розвивається прагнення до самостійного створення різноманітних об'єктів, раціоналізації обладнання, інструментів і технічних процесів; виявляються професійні нахили і здібності, формуються визначені соціально значущі мотиви вибору професії.

Узагальнюючи зміст роботи з підлітками під час гурткових занять, стає очевидним, що в ньому є сукупність сприятливих умов для виявлення, вивчення, розвитку, а при необхідності і деякого коригування професійних інтересів та намірів учнів. З метою підвищення ефективності профорієнтаційної роботи в гуртках технічного спрямування, навчально-виховний процес доцільно планувати так, щоб діяльність дітей на заняттях була б максимально наближеною до реальної діяльності працівника на робочому місці. Відповідно до цього, діяльність дітей в гуртках технічного спрямування доцільно організовувати на основі інтерактивної особистісно-орієнтованої проектно-технологічної діяльності (метод проектів). В результаті роботи, в основі якої лежить проектна діяльність, у дітей формується система вмій щодо планування своєї роботи, використання багатьох джерел інформації, самостійного відбору і накопичення матеріалу, оцінювання себе. Успіх профорієнтаційної роботи в процесі гурткової діяльності технічного спрямування багато в чому залежить від готовності до цієї роботи керівника гуртка, його професійної майстерності, вміння підібрати інформацію до теоретичної і практичної роботи, що буде виконуватись в гуртку.

Результати роботи педагогічних колективів позашкільних закладів презентуються на виставках міжнародного, всеукраїнського, обласного рівнів. А це є поштовхом для нових ідей, створення проектів та реалізації їх на практиці. Тільки в позашкільньому закладі створюються умови для соціально-професійного

самовираження учнів, забезпечується свідомий вибір учнем напряму діяльності, що в недалекому майбутньому може вплинути на вибір професії.

Планування і проведення профорієнтаційної роботи в гуртку зручно і доцільно виконувати відповідно до структури проектно-технологічної діяльності. З аналізу педагогічної і методичної літератури, зокрема досліджень О. М. Коберника, В. Д. Симоненка, Л. М. Іляєвої, С. М. Ящука, можна виділити структуру змістової частини творчих проектів. В основі структури лежить чотири етапи проектно-технологічної діяльності: організаційно-підготовчий, конструкторський, технологічний, заключний. Організаційно-підготовчий етап (генерація ідей, розвиток мислительних операцій, узагальнення і конкретизація, що є передумовою здатності до творчої діяльності). На цьому етапі діяльності у гуртківців відбувається спроба своїх сил і можливостей в дослідницькій, пошуковій сфері.

На конструкторському етапі відбувається: детальне відпрацювання кращої ідеї (розробка детального ескізу, робочого креслення або опису виробу, вибір матеріалів, інструментів та обладнання; складання необхідної технологічної документації і визначення витрат часу на виготовлення виробу; економічне обґрунтування вартості виробу; визначення безпечних умов праці. Керівнику логічним стає провести аналогію між діяльністю дітей і професіями: інженер, конструктор, модельник, декоратор, художник та ін. Технологічний етап – виготовлення виробу (виконання технологічних операцій, дотримання технології, самоконтроль своєї діяльності, культура праці). Діти знайомляться з виробничими професіями токара, фрезерувальника, столяра, слюсара, різьбяр, інженера. Заключний етап передбачає випробування виробу, усунення виявлених недоліків, розробку реклами, товарного знаку та бізнес-плану на організацію виробництва. На цьому етапі роботи гуртківці стикаються з професійними вміннями художнього редактора, менеджера, вчителя, економіста, тощо.

Отже, організовуючи навчально-виховний процес в гуртках, орієнтація дітей на різні види професій ґрунтується переважно на їх інтересах, здібностях і можливостях, а їх творчо-пошукова діяльність є активною пробою сил та у визначенні своєї майбутньої професії.

Список використаних джерел:

1. Життєва компетентність особистості: від теорії до практики: Науково-методичний посібник / За ред. І. Г. Єрмакова – Запоріжжя: Центірон, 2005. – 640 с.
2. Коберник О. М., Бербец В. В., Сидоренко В. К., Яшук С. М. Методика навчання учнів 5-9 класів проектуванню в процесі вивчення технології обробки деревини і металу. Навчально-методичний посібник / О. М. Коберник, В. В. Бербец, В. К. Сидоренко, С. М. Яшук. – Умань: УДПУ, 2004. – 114 с.
3. Пехота О. М. Освітні технології: Навчально-методичний посібник / О. М. Пехота – К.: А. С. К., 2003. – 255 с.
4. Навчальні програми з позашкільної освіти науково-технічного напряму / за ред. Биковського Т. В., Шкури Г. А. – К.: УДЦПО, 2014. – В. 1. – 263 с.
5. Закон України «Про освіту» – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ru.osvita.ua/legislation/law/2231/>.